

Список використаних джерел

1. **Гриненко А. М.** Соціальна справедливість як ключовий принцип у реалізації соціальної політики держави / А. М. Гриненко // Наук. пр. – 2009. – Вип. 99. – С. 104 – 107. – (Сер. «Педагогіка»).
2. **Гришук М. В.** Принципи місцевого самоврядування як основні засади організації та функціонування місцевого самоврядування: політико-правовий аналіз / М. В. Гришук // Акт. пробл. політики : зб. наук. пр. / кер. авт. кол. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. – О. : Фенікс, 2009. – Вип. 37. – С. 266 – 270. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/App/2009_37/app-37_Grischuk_M_V_%28266-270%29.pdf.
3. **Державне управління та державна служба** : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
4. **Ждан М.** Щодо поняття та класифікації принципів права соціального забезпечення в Україні / М. Ждан // Юрид. Україна. – 2005. – № 1. – С. 33 – 37.
5. **Конов А. В.** Прозрачность и дисциплина: происхождение принципа прозрачности государственной власти в контексте идей Мишеля Фуко / А. В. Конов // Вестн. Моск. ун-та. – 2005. – № 3. – С. 39 – 45. – (Сер. 21. «Управление (государство и общество)»).
6. **Конституція** України від 28 черв. 1996 р. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua.
7. **Кучменко Є. М.** Інноваційний підхід до професійного навчання населення в центрах зайнятості / Є. М. Кучменко, О. О. Шелега // Ринок праці та зайнятість населення : наук.-виробн. журн. – 2008. – № 2. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Rpzn/2008-2/08kemvcz.pdf.
8. **Лопушняк Г. С.** Принципи формування та реалізації державної соціальної політики / Г. С. Лопушняк // Акт. пробл. держ. упр. – 2010. – № 1 (37). – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ardu/2010_1/doc/1/10.pdf.
9. **Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття** : Закон України від 2 берез. 2000 р. № 1533-III // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – Ст. 171.
10. **Про зайнятість** населення : Закон України від 1 берез. 1991 р. № 803-XII // Відом. Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170.
11. **Стаднік О.** Поняття та класифікація принципів виборчого права / О. Стаднік // Вибори та демократія. – 2009. – № 3 (21). – С. 25 – 29.
12. **Тягушева О. Г.** Завдання і принципи стратегічного управління розвитку регіональної системи освіти / О. Г. Тягушева // Держава та регіони. Сер. : Державне управління. – 2009. – № 1. – С. 174 – 178. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2009_1/files/DerzUpr_01_2009_Tjagusheva.pdf.
13. **Холостова Е. И.** Социальная политика : учеб. пособие / Е. И. Холостова. – М. : ИНФРА – М., 2001. – 204 с.

Надійшла до редколегії 05.03.12

УДК 353

Михайло КІПЕНКО
Національна академія державного управління
при Президентові України

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ МОНІТОРИНГУ СТАНУ РЕФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ

Досліджується існуюча система звітності та індикатори моніторингу Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 рр., проблеми та необхідність розроблення нової системи звітності та показників моніторингу діяльності підприємств галузі. Пропонуються показники оцінки ступеня досягнення очікуваних результатів Загальнодержавної програми.

Ключові слова: моніторинг, індикатори, житлово-комунальні послуги, статистична звітність.

Михаил Кипенко. Жилищно-коммунальное хозяйство Украины: проблемы мониторинга состояния реформирования и развития

Исследуется существующая система отчетности и индикаторы мониторинга Общегосударственной программы реформирования и развития жилищно-коммунального хозяйства на 2009 – 2014 гг., проблемы и необходимость разработки новой системы отчетности и показателей мониторинга деятельности предприятий отрасли. Предлагаются показатели оценки степени достижения ожидаемых результатов Общегосударственной программы.

Ключевые слова: мониторинг, индикаторы, жилищно-коммунальные услуги, статистическая отчетность.

Mykhailo Kipenko. Housing and communal services of Ukraine: problems monitoring the reform and development

The current system of reporting and indicators for monitoring the National Reform and Development Program Housing for 2009 – 2014 years, the problems and the need to develop a new system of reporting and performance monitoring of the industry are examined. The indicators to evaluate the degree of achievement of expected results of the National program are proposed.

Key words: monitoring, indicators, housing services, statistical reporting.

Загальнодержавною програмою реформування й розвитку житлово-комунального господарства (ЖКГ) на 2004 – 2010 рр. зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 11 червня 2009 р. № 1511-VI (далі – Програма) передбачено проведення моніторингу виконання Програми реформування на базі даних державних і галузевих статистичних спостережень, спеціальних досліджень, вивчення громадської думки щодо рівня житлово-комунального обслуговування та стану реформування галузі [1]. Існуюча система показників звітності та індикаторів не в повному обсязі охоплює моніторинг стану галузі.

Питаннями моніторингу в системі державного управління в цілому займаються вчені В. Бакуменко, О. Титаренко, окремим його мотиваційним видам приділив увагу В. Максименко, екологічним – О. Марков, соціологічним – Є. Головаха. Питанням, яким присвячена дана стаття, не приділялась увага сучасних учених.

Мета статті полягає в комплексному дослідженні діяльності підприємств ЖКГ в частині реалізації програм розвитку галузі.

Загальнодержавною програмою передбачено, що центральний орган виконавчої влади з питань ЖКГ подає щороку Кабінету Міністрів України інформацію про хід виконання завдань, визначених програмою. У 2011 р. Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України (далі – Мінрегіон) № 350 від 16 грудня 2011 р. «Про моніторинг стану реформування житлово-комунального господарства у 2012 році» [2] встановлено вимоги до подання інформації щодо технічного та фінансово-економічного стану підприємств галузі відповідних регіонів згідно з Переліком форм звітності та додатків до нього. Таким чином, для моніторингу стану реформування й розвитку ЖКГ використовуються:

– *звіти для державних статистичних спостережень* (звіт з праці – форма № 1-ПВ, бухгалтерський баланс за 2011 р. – форма № 1; звіт про фінансові результати за 2011 р. – форма № 2);

– *звіти, розроблені* Мінжитлокомунгоспом України для формування галузевої звітності (звіт про витрати виробництва);

– *форми звітності для здійснення моніторингу стану реформування й розвитку галузі* (моніторинг стану розрахунків підприємств галузі; інформація про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість підприємств галузі; дані про розмір тарифів на послуги).

Одночасно в межах цієї системи звітування здійснюється моніторинг базових підприємств комунальної теплоенергетики, водопостачання та водовідведення, житлового господарства, які визначено в кожній області, АР Крим, містах Києві та Севастополі і перелік яких встановлено наказом Мінрегіону № 350 від 16 грудня 2011 р. [2]. Міністерство регіонального розвитку та ЖКГ АР Крим, обласні управління ЖКГ, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, крім узагальнених для регіону звітів, подають також звіти стосовно діяльності базових підприємств відповідного регіону.

Реалізація програми передбачає створення системи моніторингу ЖКГ і його реформування, відповідних баз даних. Відповідно до програми моніторинг реформування та розвитку ЖКГ України повинен здійснюватися за напрямками:

– організація ефективного управління та належного використання майнових комплексів у сфері виробництва та надання житлово-комунальних послуг;

– поглиблення демонополізації ЖКГ, створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг;

– забезпечення беззбиткового функціонування підприємств ЖКГ;

– технічне переоснащення ЖКГ, наближення до вимог Європейського Союзу щодо використання енергетичних і матеріальних ресурсів на виробництво житлово-комунальних послуг.

Згідно з програмою моніторинг реформування і розвитку житлово-комунального господарства має здійснюватися на основі системи індикаторів (показників), перелік яких розробляється центральним органом виконавчої влади з питань ЖКГ. Моніторинг має бути спрямованим на оцінку результатів реалізації програми щодо ступеня відповідності їх очікуваним наслідкам, державній політиці у сфері ЖКГ та обраним напрямом досягнення головної мети. Результати моніторингу мають висвітлюватися в засобах масової інформації.

Аналіз особливостей та умов функціонування чинної системи звітності Мінрегіону показав таке:

– стан реалізації Загальнодержавної програми за звітами, включеними до програми моніторингу стану реформування ЖКГ у 2011 р. можна оцінити лише частково;

– чинна система звітності майже не охоплює завдань моніторингу реформування і розвитку ЖКГ відповідно до вимог Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 рр.».

Зокрема, згідно з вимогами програми моніторинг стану реформування і розвитку ЖКГ повинен включати:

– моніторинг діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації завдань Програми;

– моніторинг фактичного стану та розвитку ЖКГ;

– моніторинг досягнення цілей програми.

Показники, необхідні для оцінки діяльності органів місцевого самоврядування та якості надання житлово-комунальних послуг, у системі моніторингу відображені досить обмежено. Кількісні показники виконання завдань програми відсутні, форми звітів для їх обліку, вимірювання й оцінювання не розроблені. Для всіх завдань програми необхідно підготувати і сформулювати кількісні показники їх виконання та відповідні форми звітів для їх обліку, вимірювання й оцінювання.

Отже, створення системи моніторингу надасть можливість уніфікувати систему звітності підприємств ЖКГ, спростити процедури формування, узагальнення та обробки звітів, розробити і запровадити прості та зручні механізми оперативного формування й отримання інформації про стан ЖКГ країни, зберігання та акумулювання інформації за тривалий період, створити передумови для аналізу, прогнозування та планування розвитку ЖКГ на основі реальних даних.

Наявні форми звітів не охоплюють усіх необхідних показників для моніторингу розвитку та реформування ЖКГ. Існуючі звіти не

орієнтовані на можливості автоматизованого формування звітів, передачі даних за допомогою електронних засобів зв'язку, формування єдиної інтегрованої бази даних первісної інформації. Для повноцінного моніторингу розвитку та реформування ЖКГ, оцінювання результатів реформування, система показників звітності має бути переглянута та доповнена новими даними.

Базовим підходом до створення системи показників звітності для моніторингу реформування і розвитку ЖКГ України має стати орієнтація на чинну систему звітності, розвиток та вдосконалення її за двома напрямками:

– запровадження електронних форм звітів, виключення проміжних ланок із формування та опрацювання звітів;

– поступова уніфікація показників звітності на основі електронної системи звітності, вилучення надлишкових, другорядних показників, включення показників, які необхідні для ефективного моніторингу розвитку ЖКГ.

Збереження існуючих форм звітів, але на основі сучасних інформаційних технологій та засобів зв'язку, спростить роботу підприємств та організацій галузі щодо формування звітів, зменшить навантаження на працівників і одночасно підготує їх до широкомасштабного впровадження нових форм звітів з розширеними, новими показниками звітності.

Система моніторингу повинна створюватися з орієнтацією на перспективу постійного моніторингу стану та розвитку ЖКГ, навіть після завершення програми. Її складовими мають стати в майбутньому Загальнодержавний реєстр майна комунальної власності, реєстр суб'єктів підприємницької діяльності у сфері надання житлово-комунальних послуг, загальна база даних тарифів на житлово-комунальні послуги.

Моніторинг розвитку та реформування ЖКГ може бути розділеним на три блоки:

– моніторинг діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації завдань програми;

– моніторинг фактичного стану та розвитку ЖКГ;

– моніторинг досягнення цілей програми.

Моніторинг реформування ЖКГ країни повинен відображати стан реалізації нормативно-правового та науково-технічного забезпечення програми, хід розробки та впровадження місцевих програм (заходів) реформування і розвитку ЖКГ, зокрема:

– розробку першочергових нормативно-правових актів у сфері ЖКГ;

– запровадження державних соціальних стандартів (норм та нормативів) у сфері житлово-комунального обслуговування;

– проведення науково-технічних досліджень з питань експлуатації та технічного обслуговування об'єктів ЖКГ;

– розроблення і впровадження новітніх технологій та обладнання;

– утворення енергосервісних компаній у ЖКГ.

Моніторинг виконання програми реформування має здійснюватися як щодо реформування та розвитку підприємств ЖКГ України, так і щодо нормативно-правового та науково-технічного забезпечення виконання програми.

Проведений аналіз дозволяє зробити такий висновок. Для забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування повною, своєчасною та достовірною інформацією стосовно процесів, які відбуваються в ЖКГ для повноцінного аналізу та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, виникає об'єктивна необхідність створення уніфікованої системи показників звітності та індикаторів моніторингу розвитку ЖКГ, розроблення нової системи звітності на основі уніфікованих індикаторів, створення баз даних з інформацією про стан та характеристики ЖКГ країни.

Необхідна подальша розробка прикладних аспектів запровадження комплексної системи показників діяльності підприємств ЖКГ.

1. **Про Загальнодержавну** програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 роки : Закон України від 24 черв. 2004 р. № 1869-IV. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

2. **Про моніторинг** стану реформування житлово-комунального господарства у 2012 році : наказ Мінрегіону України від 16 груд. 2011 р. № 350.

Надійшла до редколегії 30.03.12